

Planerad gödsling

Det ena året är inte det andra likt och förutsättningarna för skörd varierar. Med en optimerad gödsling märks förtjänsterna både för miljö och plånbok. Greppa Näringen presenterar en rådgivningsmodell som ger god vägledning när planeringen görs av gårdens kvävegödsling.

Text: Bertil Albertsson,
Jordbruksverkets rådgivningsenhet

Skördenivå

Om en lantbrukare brukar få mellan 4 och 6 ton vårkorn per hektar är det rimligt att utgå från 5 ton och inte förutsätta att det blir toppskörd nästa växtodlingsår. Det kan vara andra saker än kväve som begränsar skörden, såsom markpackning, vattentillgång eller beståndet. Om förutsättningarna blir särskilt gynnsamma, kan man komplettera med kväve under odlingssäsongen.

Rekommendationerna grundar sig på gödslingsförsök i fält och på antagna priser för kväve och avsalugrödor det kommande året. I tabell 1 anges riktgivorna för vårkorn, en gröda som förväntas odlas i stor utsträckning nästa år.

Långsiktig stallgödseffekt

Organiskt bundet kväve i stallgödsel frigörs under flera år. Har det funnits djurhållning på gården under lång tid, kan lantbrukaren räkna med en extra kväveleverans på 10 till 20 kilo per hektar och år, vilket innebär 100–200 kronor per hektar om kvävepriset sätts till 10 kronor per kilo. Under år med stor mineralisering kan hänsyn till ”gammal stallgödsel” vara skillnaden mellan stående gröda och liggsäd.

Förfruktvärde

Ofta kan lantbrukaren räkna hem kväve från grödan som odlades på fältet förra året. Förfruktvärdet varierar från 0 till 40 kilo kväve per hektar.

Tabell 1. Riktgivor 2012 för kvävegödsling, kg kväve per hektar, till vårkorn på mineraljord med stråsäd som förfrukt

Gröda	Skörd, ton/ha				
	3	4	5	6	7
Korn, foder-, södra Götaland		65	85	100	115
Korn, malt-, södra Götaland			80	95	110
Korn, foder-, norra Götaland & Svealand	55	75	95	110	125
Korn, malt-, norra Götaland & Svealand		70	90	105	120
Korn, Norrland	55	75	95		

Tabellen ger en bra utgångspunkt, men beakta också kväveleverans från andra källor.

Beräkning av gödslingsbehovet av kväve

I tabellen intill visas ett exempel för vårkorn i norra Götaland med en förväntad skörd på 5000 kilo per hektar, förfrukt höstvet, stallgödsel har tillförts under många år och i år tillförs kornet 15 ton nötflyt före sådd, nedbrukad inom 12 timmar. Odlingen sker på mineraljord med en mullhalt under 4 procent.

Kvävesimulaton

På Greppa Näringens hemsida (www.greppa.nu) finns beräkningsverktyget ”kvävesimulaton”. Där kan ovanstående beräkningar göras genom några knapptryckningar. Dessutom kan lantbrukaren se hur prisförändringar på kväve och skördeprodukt påverkar optimal kvävegiva.

Enligt Jordbruksverkets föreskrifter ska jordbruksföretag i känsliga områden kunna redovisa hur man fastställt kvävebehovet på olika skiften. Om man följer ovanstående schema och använder relevanta värden, har man uppfyllt kravet. Dokumentation sker lämpligen i en växtodlingsplan. En mall finns på hemsidan www.jordbruksverket.se/blanketter välj odling i vänstermenyn.

Foto: Jan Andersson

Höstraps och blandvall med klöver och gräs står för de största effekterna och våroljevaxter, åkerbönor, ärter och sockerbetor, för något mindre. Gräsvall har en viss positiv effekt, medan stråsäd inte har någon kväveeffekt på efterföljande gröda.

Mullhalt

Gödslingsförsök har i allmänhet utförts på jordar med måttligt mullhaltig jord, det vill säga 3 till 6 procent mull. För fält med hög mullhalt bör hänsyn tas till en extra markmineralisering. Kvävegivan bör minskas med 2 kilo kväve per hektar för varje procentenhet över 4 procent mull.

	Dina värden: kg N/ha	Exempel kg N/ha
Förväntad skörd		5000 kg/ha
Riktgiva enligt rekommendationstabell		95
Gör avdrag för:		
Stallgödselns långtidseffekt	-	8
Förfrukt	-	0
Mullhalt	-	0
Stallgödsel till årets gröda	-	22
Årets beräknade behov av mineralgödselkväve	=	= 65

Sök Riktlinjer för gödsling och kalkning på www.jordbruksverket.se

www.greppa.nu

Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling: Europa investerar i landsbygdsområden

Greppa Näringen har sedan starten 2001 gjort över 38 000 gårdsbesök hos mer än 7 500 lantbrukare. Rådgivningen är kostnadsfri för lantbrukaren och är en del av arbetet med att uppfylla Sveriges miljömål: Ingen övergödning, Grundvatten av god kvalitet, Giftfri miljö, Begränsad klimatpåverkan och Myllrande våtmarker. Greppa Näringen är ett samarbete mellan Jordbruksverket, LRF, länsstyrelsen och lantbrukets rådgivningsföretag. För att bli medlem ta kontakt med länsstyrelsen.

greppa näringen